

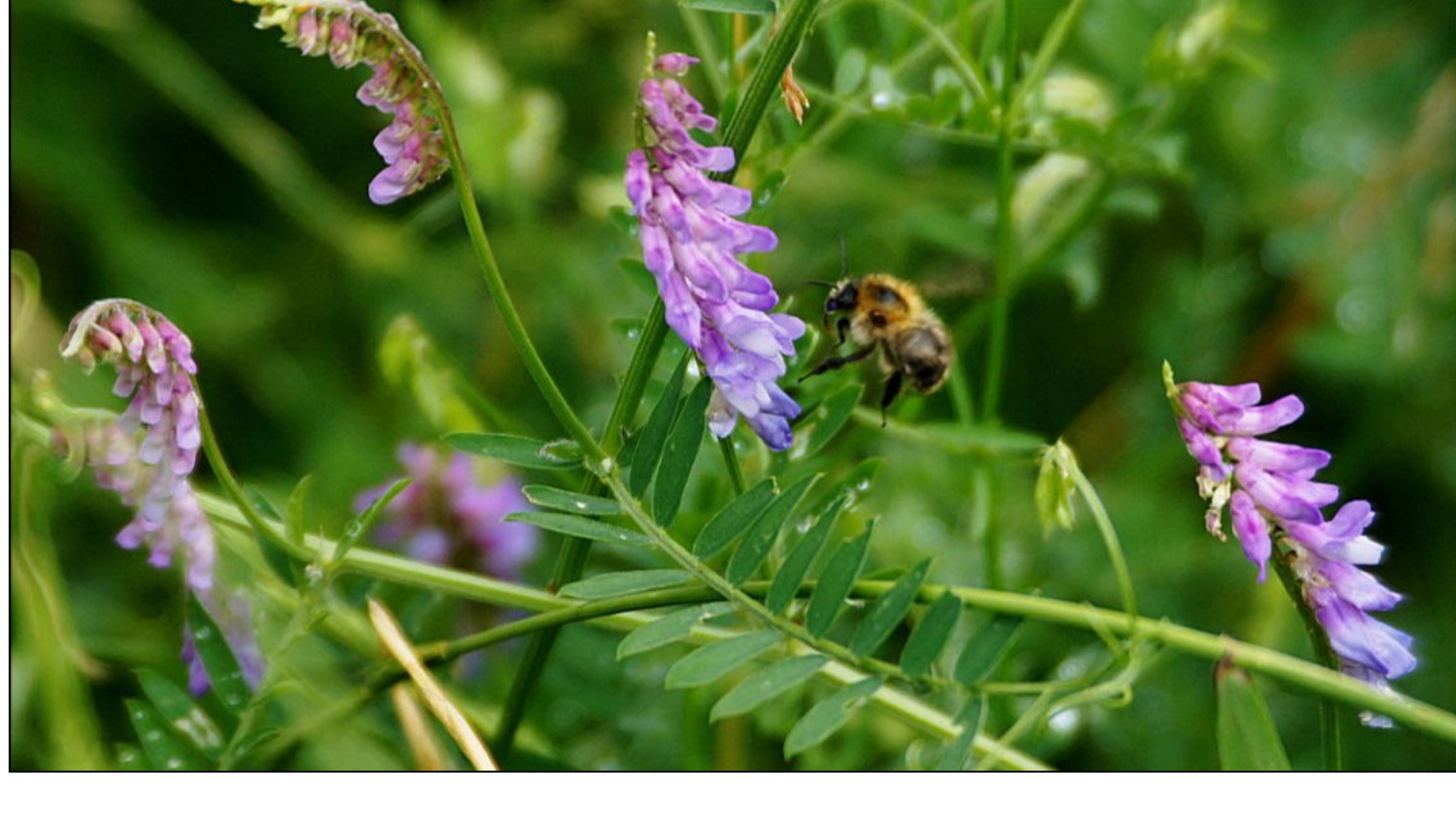
Nyhedsbrev #3 · Vinter 2022

· Haveviden · Inspiration · Gode tilbud ·

Januar har indtil videre vist sig fra sin mest forårsagtige side. Det får gang i alle de grønne sanser, og lysten til at gå i gang med at forspire, beskære, anlægge og anrette i haven er stor. Dog skal man vide at når vi ind i februar, kan der ofte opstå en regulær fimbulvinter, der kan strække sig ind i marts. Det er dog til alle tider, og på alle tider af døgnet muligt at bestille frø og havegrej, til den forestående sæson, og **Birk & Barfod** er leveringsdygtig i det meste.

Hilsen Rie & Anja

Fokus på: Musevikke, *Vicia cracca*

Musevikke, *Vicia cracca*, er et dejligt bekendtskab. Planten er så fin og spinkel, dens slyngråde kan vikle sig ud og ind af lange græsser, og farve et bed helt violetblåt af blomster midt på sommeren.

De langsablede insekter elsker de dybe nektarfylde blomster: særligt humlebie ses ofte omkring musevikke. Sommerfuglen isblåfugl, en af de store blåfugle, lægger kun æg på musevikke, og ses hvor der er store mængder af musevikkeblomster i grøttekanter, græsland og overdrev. Desværre kun i Jylland, da den før så almindelige sommerfugl ikke mere findes på Sjælland.

Botanisk er musevikke en stau (flårig), der kan blive op til en meter lang. Altid liggende eller klatrende, da planten er for spinkel til selv at stå opret. Musevikke får mange små violetblå blomster i en ensidig klase, og planten breder sig med udløbere. Frøene sidder i en bælg, som hos alle ærteblomstrede, og den sår sig villigt. Rødderne er dybe, og planten klarer sig fint på sandjord og i klitter. Som alle andre ærteblomstrede planter, samler musevikke kvælstof fra luften i rødderne, ved hjælp af kvælstoffikserende bakterier, og kan derfor klare sig udmærket selvom jorden er næringsfattig. Musevikke er kærkommen i havens stauedebede, med sin rige violetblå blomstring i hele sommeren. Planten tiltrækker både bier og sommerfugle, og indgår som en vigtig del af havens økosystem.

Frøene sår forår eller efterår, og man kan forbedre spiringen ved at slibe frøene let med finkornet sandpapir, da de har en hård frøskal. Brydes skallen ikke, vil frøene spire senere, måske helt op til et år senere. Men når skallen er brudt, spirer de nemt. Så ca. 1 gram frø, pr. m² bed.

Vinterfugl

Det er ikke svært at være fan af havens fugle, men især én er i særklasse her om vinteren, nemlig rødhalsen. Den smukke lille fugl har en meget særlig evne, og det er at synge om vinteren, selv når det er allermørkest. Rødhals markerer sit territorium hele året rundt, og det gør den bl.a. ved sang. Rødhals er heldigvis udbredt i hele landet, og man kan tiltrække den til haven ved at byde på insekter. Har man ikke mod på at indsamle levende insekter selv, vil indkøbte melorme være et hit, og ellers spiser rødhalsen også almindelig fuglefoder.

[Hør og se rødhalsen synge her](#)

Ries levende kompost

– Lad ormene gøre arbejdet, og få en bæredygtig have og husholdning

Mine orme i komposten er en slags husdyr, og meget nemme husdyr, skal jeg hilse og sige; jeg er også hundeejer :-). Ormene er selvfølgelig ikke kæledyr, men jeg giver dem mad, og bliver glad når de trives. Det giver også en god fornemmelse i maven, at mit våde husholdningsaffald ikke skal brændes af i kommunens kedler med hjælp fra alskens brændstoffer. Kartoffelskræller brænder jo ikke af sig selv uden hjælpemidler som fx olie. Prøv at smide dem i pejsen. Tro mig de brænder ikke.

Organisk materiale fra køkkenet

ALT organisk kan komposteres. Faktisk har jeg engang komposteret en futonmadras. Det tog kun et år, så var den væk. Sælgeren gjorde også meget ud af at fortælle om alt det naturmateriale den var lavet af, (hestehår og bomuld), så selvfølgelig skulle den ikke brændes af da den var udsildt. Så alt organisk ryger i komposten: vådt pap, fine servietter (jeg køber kun hvide uden tryk), æggeskaller, brugte tændstikker og selvfølgelig skræller fra grøntsager og frugt, teposer, buketter o.m.a. Til gengæld får alle i familien skældud når jeg finder plastic, metal, cigaretskodder og andet ulækkert i min dejlige kompost.

Der er 10.000-vis af orme i min grønne beholder fra kommunen. Et mylder. Og affaldet forsvinder lige så hurtigt som det fyldes i. Det kan dog være svært i starten at afpasse mængden af affald, til mængden af orme. Men ligesom man skal have ild i en lille flamme, så skal man give meget lidt organisk materiale i starten, indtil ormene er kommet godt i gang, og er begyndt at formere sig.

Luftepind

En luftepind er også et godt redskab. Man kan se om der er orme, og hvor meget der er omsat, når man rører rundt i "gryden". En god omrøring luft, blander og sætter skub i processerne. Alt skal jo være tilpas fugtigt og iltet, ellers har baby det ikke godt.

Opskrift

Jeg fylder en 5 liters spand i køkkenet ca. 2–3 gange på en uge året rundt. Jeg kommer aldrig haveaffald i den lukkede kompostbeholder, det har jeg en anden bunke til. Der er ingen grund til at lukke haveaffald inde i en rottesikret beholder. Om sommeren fylder jeg også lidt vand i den fyldte køkkenspand, inden jeg tømmer den i komposten. En tør kompost omsættes nemlig ikke. Jeg omrører med luftepinden måske hver anden måned, hvis jeg er i tvivl om tilstanden, ellers ikke. Beholderen er altid ca. ½-fuld, selvom der kun er fjernet materiale én gang på 5 år, da jeg skulle plante frugttræer. De 5 træer fik en lille spandfuld kompost hver.

Det er ret forunderligt at komposten næsten passer sig selv, og jeg tænker kærligt på mine orme, og på den stålorm der også er flyttet ind. Stålormen lever nemlig af regnorme, og på den måde er et lille kredsløb sat i gang.

Potmaker

– En billig og bæredygtig måde at producere egne spirepotter

Birk & Barfods potmaker, eller paper–potmaker, er et meget simpelt redskab, som i al sin enkelthed går ud på at omsætte strimler af avisider eller ligende papir, der alligevel ender i skraldespanden, og omdanne det til meget brugbare små potter, der kan forspires i. Væk er den årlige irritation over knækkede, slidte plasticbakker, det eneste det kræver er ugens lokale sprøjte, og lidt håndsnilde. Vores potmaker gør det yderligere muligt at producere to forskellige størrelser papirpotter.

Papirpotterne sættes i en bakke, fyldes med jord, og tilsås. Husk at vande. Da disse potter kan plantes direkte ud i jorden, når planterne har nået skelsår og alder, er det tilrådeligt kun at så frø til én plante i hver potte. Potterne komposteres helt naturligt i jorden, og planterødderne får helt frit spil, uden at blive forstyrret.

[Få fingre i den fine potmaker her](#)

Afhentning af ordrer

Det er muligt at afhente sine bestillinger fra **Birk & Barfod**, i butikken **Barfods Have**. **Barfods Have** ligger i Kajgaden på Hundested Havn, så hvis man bor i lokalområdet, eller er på smuttur til skønne Hundested, så kan man spare fragten.